

Nr 691

Av herr Källenius m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 162, med förslag till förordning om allmän varuskatt, m. m.

Den föreslagna allmänna varuskatten är avsedd att drabba jämväl *investeringarna inom industri, jordbruk och handel*. Till betänkandet om den statliga indirekta beskattningen fogades en reservation med yrkande att sagda investeringar skulle undantagas från en allmän indirekt skatt. I reservationen underströks, att en belastning av dessa skulle få en icke önskvärd effekt på vår konkurrensförmåga samt även direkt motverka ökad rationalisering. Remissyttrandena innehåller åtskilliga instämmanden i dessa synpunkter, och samtliga näringsorganisationer har uttalat den meningen, att en belastning på de produktiva investeringarna av anförda skäl måste avvisas. Även flera statliga myndigheter har uttalat sig emot en beskattning av kapitalvaror. Finansministern anser även, att en fortsatt ökning av investeringsverksamheten inom näringslivet är ytterst angelägen men har ändock icke funnit sig böra föreslå ett undantagande av kapitalvarorna från beskattning.

Vi delar helt de synpunkter som framförts i nämnda reservation och åberopade remissyttrandet och finner finansministerns ställningstagande till varuskattens utformning stridande mot vad han anført om dels investeringarnas betydelse för folkhushållet, dels att varuskatten icke bör påverka produktions- och konsumtionsförhållandena, dels ock att skatten bör drabba likformigt. En belastning av investeringarna för produktion och distribution innebär en kedjebeskattning med följd att den slutliga produkten kommer att belastas med mer än 4,2 procent. Verkingarna av kapitalvarubeskattningen uppträder vidare ytterst ojämnt och kan i många fall innebära, att skatten icke går att övervältra på den slutlige konsumenten. Den fördyring av färdigvarorna som uppstår vid övervältring av skatten på investeringarna sker vidare helt godtyckligt. Den väsentligaste synpunkten är dock att vår konkurrensförmåga inom och utom landet allvarligt försämras genom en beskattning av det slag som föreslås i proposition nr 162.

Vi yrkar sålunda, att investeringar inom industri, jordbruk och handel undantages från beskattning. Tekniskt torde detta enklast lösas genom ett restitutionsförfarande i samband med att respektive investering slutförts.

Ett annat spörsmål av central betydelse för ökad rationalisering inom produktionen är utformningen av beskattningen i fråga om *förbearbetade byggnadsvaror*. Kommittén har underskattat betydelsen av skatten såsom

en kostnad vid jämförelse mellan fabriksmässigt tillverkade och på byggnadsplatsen förfärdigade byggnadsvaror. Inom landet har under senare år framvuxit en fabriksmässig tillverkning av byggnadsmaterial, såsom färdigblandad betong, betongvaror, beläggningsmassor, snickeriarbeten, färdiga trapp-löp, fasadelement jämte färdiga byggnadsdelar, såsom kök och badrum, s. k. våta block m. m. Finansministern har — förmodligen på grund av kommitténs ytliga granskning av problemet — icke tillräckligt beaktat de faktiska förhållandena utan stannat för att jämställa den fabriksmässiga tillverkningen av byggnadsvaror med förfärdigande på själva arbetsplatsen.

Följande exempel belyser verkningarna av det föreslagna systemet.

Den fabriksstillverkade betongen föreslås bli beskattad, vilket innebär att skatt utgår även på grus, löner, betongkontroll och administration. Vid förfärdigande på arbetsplatsen erlägges ej skatt på nämnda kostnader. Skillnaden per m³ betong uppgår till inemot 1 krona. Denna extra kostnad får en negativ effekt på konkurrensförhållandena och därmed utvecklingen av den fabriksmässiga tillverkningen. I utlandet förekommer exempel på hur betongvaruindustrien förtvinat genom att dess produkter belastats med en generell indirekt skatt.

Ett annat exempel är fabriksstillverkade beläggningsmassor. Vid en yt-lagerbeläggning till en kostnad av exempelvis ca 60 kr. per m² kommer skillnaden mellan den färdiga beläggningsmassan och den på arbetsplatsen tillverkade att uppgå till 500 kr. per km väg med 8 meters bredd.

Vad här anförts gäller jämväl tillverkning av färdiga trähus liksom elementhus av annat material än trä.

Den rationaliseringsprocess som för närvarande pågår inom byggnads- och anläggningsindustrien kommer att menligt påverkas av den föreslagna varuskatten, och dess utformning strider emot vad som i propositionen anföres därom att skatten icke bör tillåtas få en snedvridande effekt på nuvarande konkurrensförhållanden.

Den ekonomiska betydelsen av den beskattning som föreslås illustreras bäst av att hyrorna i nyproducerade hus skulle komma att öka med mellan 1 kr. och 1:50 per m² och år. Annorlunda uttryckt kan fördyringen för bostäderna beräknas till generellt 1,5 % av byggnadskostnaderna. Detta förhållande kan vara anledning nog till ett mindre rationellt byggande. Det framstår som ett allmänt önskemål att alla tänkbara möjligheter till rationalisering av bostads- och egnahemsbyggandet tillvaratages och att häremot direkt verkande åtgärder undvikas. Det är oriktigt att söka styra byggnadsmetoderna efter ett skattesystem.

Omfattningen av det problem som här behandlas framgår klart av det förhållandet att ca 60 procent av den betong som användes i Stockholm är fabriksstillverkad.

En fabriksmässig tillverkning av här behandlade varor synes kostnadsbesparande. Ur kontroll-, kvalitets-, forsknings- och utvecklingssynpunkt

äger den fabriksmässiga tillverkningen företräden framför den hantverksmässiga.

För att uppnå en likformig beskattning av de företag, som tillverkar förbearbetade byggnadsvaror, och av byggnadsföretagarna/entreprenörerna bör följande system komma till användning. Tillverkarna av de förbearbetade byggnadsvarorna jämföras med konsumenter och beskattas i följd därav för sina inköp. Deras försäljning av färdiga varor underkastas därefter icke någon beskattning. Härigenom behandlas den fabriksmässiga tillverkningen på exakt samma sätt som den hantverksmässiga, och någon snedvridande effekt på konkurrensförhållandena uppstår icke. Ett sådant system är ej heller administrativt komplicerat, då antalet företagare är mycket begränsat.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer vi,

att riksdagen, för den händelse riksdagen i huvudsak antager det i proposition nr 162 framlagda förslaget till förordning om allmän varuskatt, måtte besluta att

1. från beskattning undantaga investeringar inom industri, jordbruk och handel,

2. uppdraga åt vederbörande utskott att utarbета härför erforderlig författningstext, samt

3. antaga följande lydelse av 12 § 1 mom. samt av anvisningarna till 12 § förordningen om allmän varuskatt.

12 §.

1 mom. Skattskyldighet åvilar, med de undantag som i 13 § sägs,

a) den som yrkesmässigt försäljer skattepliktig vara,

b) den som yrkesmässigt utför eller ombesörjer utförande av skattepliktig tjänsteprestation,

för tillhandahållande av sådan vara eller tjänsteprestation till förbrukare (konsument), så ock för uttag ur rörelsen av skattepliktig vara.

Anvisningar till 12 §.

Frågan, huruvida *yrkesmässighet* — — — försäljning av personlig lös-egendom.

Tillhandahållande av kost — — — skattskyldighet för entreprenören.

Vid försäljning i *kommission* — — — försäljas å auktionen.

Med *konsument* förstås den som förvärvar vara för annat ändamål än yrkesmässig återförsäljning eller servering eller användning såsom material (se härom anvisningar till 18 §) vid yrkesmässig tillverkning av varor för avsalu eller vid yrkesmässigt utförande av tjänsteprestationer med avseende å varor, dock att den som fabriksmässigt tillverkar förbearbetade byggnadsvaror skall anses såsom konsument i fråga om inköp för sådan tillverkning. Efter motsvarande grunder avgöres om den, åt vilken tjänsteprestation tillhandahålles, är att anse som konsument.

Eftersom fastighet icke är att hänföra till vara, följer av det sagda att byggmästare, byggnadshantverkare och liknande äro att anse såsom konsumenter vid förvärv av andra varor för sin verksamhet än de i nästföregående stycke angivna förbearbetade byggnadsvarorna. På motsvarande sätt äro utövare av personliga tjänster, exempelvis frisörer men även läkare och tandläkare, att hänföra till konsumenter.

I fråga om icke yrkesmässigt — — — upplagan till utgivaren.

Försäljning till konsument — — — tillhandahållande av tjänsteprestation.

Med *uttag* ur rörelse förstås i 12 § varje ianspråktagande av vara för annat ändamål än yrkesmässig återförsäljning eller servering eller användning såsom material vid yrkesmässig tillverkning av varor för avsalu eller vid yrkesmässigt utförande av tjänsteprestation med avseende å varor. Till uttag hänföres således icke endast ianspråktagande av varor för personligt ändamål utan även exempelvis överföring av en skrivmaskin från en skrivmaskinsförsäljares lager för användning på hans kontor.

Stockholm den 6 november 1959

Gösta Darlin

Tage Magnusson

Sten Källenius

Hans Nordgren

i Borås